

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Рашівського психоневрологічного будинку-інтернату**

19.02.2025

м. Полтава, 2025

I. ВСТУП

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 19.02.2025 регіональною групою НПМ у Полтавській області (далі – РГ НПМ) здійснено повторне відвідування Рашівського психоневрологічного будинку-інтернату (далі – будинок-інтернат, інтернат, заклад).

Відвідування здійснювали члени РГ НПМ:

Яковенко Віра Сергіївна, представник громадської організації (керівник РГ НПМ);

Грець Валерій Григорович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вул. Миру, буд. 30, с. Рашівка, Миргородський р-н, Полтавська обл., 37343.

Керівник закладу – Гузій Сергій Миколайович (на посаді з 08.12.2014).

Згідно зі Статутом комунального закладу «Рашівський психоневрологічний будинок-інтернат» (нова редакція), затвердженого наказом Управління майном Полтавської обласної ради від 10.08.2021 № 89, заклад є неприбутковим, стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворений для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в Інтернаті (далі - підопічні).

Будинок-інтернат розрахований на перебування 75 осіб. На день відвідування в інтернаті перебували 74 особи, з яких 13 підопічних – жінки, 61 підопічних – чоловіки, 29 підопічних – особи, визнані у встановленому законодавством порядку недієздатними, 16 підопічних – знаходяться під опікою закладу.

Встановлену групу інвалідності мають 71 підопічних, з них: I група – 9 осіб, II група – 58 осіб, III група – 4 особи.

За період з 01.01.2023 по 31.12.2023 в ПНІ померло 3 особи.

За період з 01.01.2024 по 23.11.2024 в ПНІ померло 6 осіб.

За період з 01.01.2025 по 19.02.2025 в ПНІ померло 2 особи.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 75,5 штатних одиниць, з яких сестра медична (брат медичний) з дієтичного харчування – 1,0 шт. од.; дезінфектор – 0,5 шт. од.; сестра-господиня – 1,0 шт. од.; молодша медична сестра (молодший медичний брат) (палатна) – 19,0 шт. од.; молодша медична сестра (молодший медичний брат) (ванниця) – 3,0 шт. од.; молодша медична

сестра (молодший медичний брат) (прибиральниця) -0,75 шт. од.; молодша медична сестра (молодший медичний брат) (роздавальниця) – 2,75 шт. од.; психолог – 0,25 шт. од.; працівники кухні – 5,0 шт. од.; господарсько-обслуговуючий персонал – 15,5 шт. од. та підсобне господарство – 4,0 шт. од.

У 2024 році на рахунки ПНІ надійшло – 22 133 545,37 грн. Коштів загального фонду – 18 591 409,00 грн, коштів, отриманих як плата за послуги – 886 154,67 грн, коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень – 2 620 281,70 грн, бюджет розвитку – 35 700,00 грн.

Благодійної допомоги до закладу за 2024 рік надійшло на загальну суму – 263 615,63 грн. Орім того, закладу передано генератор бензиновий, обігрівач електричний керамічний.

Витрати на харчування на одну особу в день в ПНІ станом на 19.02.2025 складають 118,83 грн, витрати на медикаменти на одну особу складають 28,00 грн.

Заклад має власне підсобне господарство, яке повністю забезпечує підопічних м'ясом та молоком. Станом на 19.02.2025 в інтернаті налічується: великої рогатої худоби – 24 голови, в тому числі – 9 корів; свиней – 71 голів., в тому числі – 3 свиноматки; овець – 66 голів, земельної ділянки 45,0155 га.

ПНІ має затверджений наказом директора від 22.03.2022 № 03-25 План дій підопічних та персоналу на випадок виникнення надзвичайних ситуацій при артилерійських обстрілах, нанесенні бомбово-ракетних ударів та План евакуації підопічних на особливий період.

У закладі наявні запас води та альтернативні джерела живлення.

На території закладу наявні 3 одноповерхові житлові корпуси, один з яких жіночий. Житлові корпуси № 1 та № 2 побудовані у 1957 році, корпус № 3 – у 1947 році.

Територія ПНІ огорожена, підопічні вільно пересуваються територією закладу, мають можливість відпочивати. На території є лави для відпочинку, крита альтанка.

У кімнатах житлових корпусів дотримані передбачені чинним законодавством норми площі на особу.

На території закладу знаходиться окреме приміщення їдальні. Харчоблок інтернату перебуває в належному санітарному стані. Підопічних забезпечено чотириразовим харчуванням, під час інтерв'ювання скарг на якість харчування не надходило.

Всі приміщення обладнані пожежною сигналізацією, яка виведена на центральний пульт.

В період з 09.06.2023 по 14.02.2025 штатним психологом надано 126 індивідуальних консультацій та проведено 93 групових занять, які включали в себе корекційно-розвивальні заняття, роботу в мікрогрупах із застосуванням методів Арт-терапії. Індивідуальна консультаційна робота включає в себе тестування на визначення рівня тривожності, депресії, агресії та суїцидальних нахилів у підопічних; надаються індивідуальні консультації для рідних та опікунів мешканців будинку-інтернату.

У закладу наявна медична ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю психіатрія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

У закладі медичний догляд забезпечують 35 осіб згідно штатного розпису – лікар-психіатр – 0,5; лікар-фізіотерапевт 1/к – 0,25; сестра медична старша б/к – 1,0; сестра медична (брат медичний) з ЛФК – 0,75; сестра медична (брат медичний) з фізіотерапії – 0,25; сестра медична (брат медичний) 1/к – 1,0; сестра медична (брат медичний) б/к – 3,0.

Психіатричне лікування підопічних відповідає медичним протоколам лікування психіатричних розладів та пункту 37 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Зокрема, лікування базується на індивідуальному підході, включаючи реабілітаційні заходи та працетерапію.

У всіх підопічних укладені декларації з сімейним лікарем Рашівської амбулаторії загальної практики – сімейної медицини. В наявності договір на надання медичних послуг комунальним некомерційним підприємством «Гадяцька міська центральна лікарня».

Проведено медичні огляди та вакцинацію всім підопічним. Інтернат забезпечений лікарськими засобами, крім того працівники користуються програмою «Доступні ліки».

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 23 підопічними та 3 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування закладу здійснено 23.11.2023.

Під час попереднього відвідування виявлено наступні недоліки:

порушення права на життя;

порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу;

порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Полтавській обласній військовій адміністрації вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу.

2. Полтавській обласній раді розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

3. Рашівському психоневрологічному будинку-інтернату забезпечити:

належне ведення медичної документації відповідно до форм, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 №110;

проведення гематологічного контролю підопічним, які приймають препарати, що містять діючу речовину Clozapinum, відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147;

належну фіксацію випадків тілесних ушкоджень та інформування про такі випадки компетентних органів;

дотримання вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (із змінами);

вжиття заходів щодо внесення змін до ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю фізіотерапія;

внесення до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) медичного персоналу пунктів про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

дотримання права підопічних на приватність та створення позитивного терапевтичного середовища;

оновлення ліжок та матраців;

заміну/придбання ванн у лазне-пральному комплексі та належний санітарний стан цього приміщення.

Відповідно до наданих рекомендацій адміністрацією закладу у 2023-2024 роках усунуто:

медична документація ведеться відповідно до форм, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 №110;

наявні згоди осіб на психіатричний огляд, згоди на амбулаторну психіатричну допомогу (фото 1);

психіатричний огляд проводить штатний лікар психіатр згідно статті 11 Закону України «Про психіатричну допомогу», станом на час відвідування, описує психічний стан осіб, встановлює діагноз та призначає психофармакологічне лікування (фото 2);

амбулаторний прийом та огляд підопічних реєструється належним чином, наявний «Журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів» (фото 3);

ведеться «Журнал реєстрації випадків виявлення у вихованців/підопічних інтернатних закладів тілесних ушкоджень» (фото 4, 5);

листки лікарських призначень ведуться з ідентифікацією закладу охорони здоров'я, згідно вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29.05.2013 № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності» (фото 6);

клінічні протоколи надання психіатричної допомоги в закладі наявні;

у медичній частині наявні актуальні протоколи догоспітальної допомоги;

у шафі невідкладної допомоги наявні укладки невідкладної допомоги (фото 7);

до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) медичного персоналу

внесено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

житлові кімнати облаштовано кнопками виклику персоналу;

у ПНІ наявні ширми у кімнатах (фото 8);

у будинку-інтернаті проводиться просвітницька робота та організовується участь мешканців інтернату в ігровій діяльності (гра в шашки, настільне лото тощо) (фото 9);

наявна зала для перегляду телепередач, тренажерна зала, кімнати для відпочинку, в яких під час відвідування перебували підопічні;

у будинку-інтернаті є інструктор з трудової адаптації;

у 2024 році було придбано: ліжка односпальні – 20 шт, матраци – 20 шт, на матрацники – 20 шт, медичні ширми – 6 шт, ліжка загальнолікарняні – 25 шт, матрац односекційний у чохлах з вологостійкої тканини – 25 шт, ложемент – 1 шт, комплект ременів для фіксації пацієнта – 1 шт, спальний мішок-ковдра – 1 шт, взуття та одяг на суму 120 977 грн, система відеоспостереження на суму 28 985 грн, господарські товари – 44 862 грн (фото 10, 11);

у 2024 році було проведено заміну дверей на металопластикові у приміщенні медпункту та їдальні;

проведено ремонтні роботи господарським способом приміщення кухні, їдальні та спальних корпусів № 1, № 3 – побілка стелі, заміна шпалер, фарбування підлоги, батарей, дверей та панелей;

у санітарних кімнатах створено умови приватності при здійсненні фізіологічних процедур;

у частині душових кімнат замінено ванни, встановлено поручні, проведено частковий ремонт стін (фото 12);

використання особистих коштів підопічних здійснюється відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173;

фінансування ремонтних робіт житлового корпусу № 1 та інших приміщень закладу в розмірі 1 100 000 грн згідно будівельно-кошторисної документації наразі перебуває на розгляді Полтавської обласної ради.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 11 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 27 Конституції України).

1. Статтею 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю передбачено, що держава відповідно до своїх зобов'язань за міжнародним правом, зокрема міжнародним гуманітарним правом та міжнародним правом з прав людини, вживає усіх необхідних заходів для забезпечення захисту й безпеки осіб з

інвалідністю у ситуаціях ризику, зокрема в збройних конфліктах, надзвичайних гуманітарних ситуаціях та під час стихійних лих.

Під час дії воєнного стану, надзвичайних ситуацій облаштування на території закладу захисних споруд (сховища та протирадіаційні укриття, споруди подвійного призначення та найпростіші укриття) є умовою для збереження життя людини.

Проте в закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та Вимогам з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. Закладом не дотримано вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом МОЗ від 08.08.1995 № 147, а саме: гематологічний контроль підопічним, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною «клозапін», не здійснюється щомісячно.

Комітет із запобігання катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижують гідність видів поводження та покарання у звіті українському уряду щодо візиту в Україну СРТ/Inf (2020)/1 рекомендував українській владі вжити термінових заходів, щоб регулярні аналізи крові підопічним, які приймають лікарський засіб із діючою речовиною «клозапін», виконувалися, а також провести навчання персоналу щодо розпізнавання ранніх ознак потенційно смертельних побічних ефектів клозапіну.

3. Групою НПМ встановлено, що у штатному розписі інтернату наявна посада лікаря-фізіотерапевта, проте у закладу відсутня ліцензія на медичну практику за вказаною спеціальністю. Господарська діяльність з медичної практики в Україні підлягає обов'язковому ліцензуванню відповідно до статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

4. Під час відвідування встановлено, що лазне-пральний комплекс потребує проведення ремонтних робіт, зокрема оновлення наявних ванн.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

5. У лазне-пральному комплексі відсутні перегородки між ліжками для забезпечення права на приватність підопічних при здійсненні санітарно-гігієнічних процедур.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

6. Не всі приміщення закладу у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме у коридорах житлових корпусів закладу відсутні горизонтальні поручні для полегшення пересування підопічних, які віднесені до маломобільних груп населення (фото 13).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Рашівському психоневрологічному будинку-інтернату забезпечити:

облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

проведення щомісячних гематологічних обстежень підопічним, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною «Клозапін» (Clozapinum);

завершення процедури щодо внесення змін до ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю фізіотерапія;

проведення ремонтних робіт у лазне-пральному комплексі, зокрема оновлення наявних ванн;

облаштування перегородок між ліжками у лазне-пральному комплексі для забезпечення права підопічних на приватність;

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

Додатки: фотоматеріали на 3 аркушах в одному примірнику.

**Керівник регіональної групи
національного превентивного
механізму у Полтавській області**

Віра ЯКОВЕНКО

Фотоматеріали

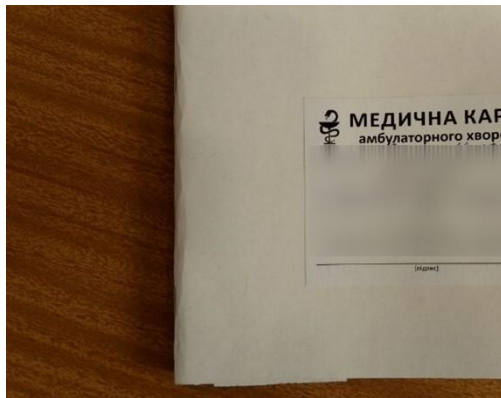

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

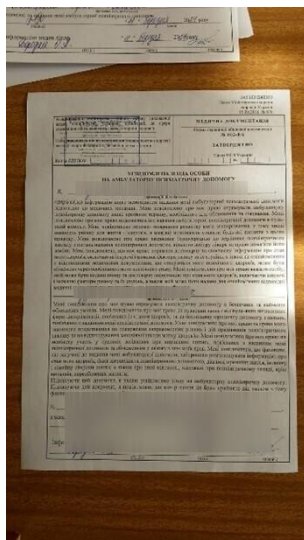

Фото 5

Фото 6

Φoto 7

Φoto 8

Φoto 9

Φoto 10

Φoto 11

Φoto 12

Фото 13